

Paškontroles jautājumi derīgo izrakteņu ieguvējiem (saņēmuši zemes dzīļu izmantošanas licenci vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju)

Tēma: Zemes dzīļu izmantošana (derīgo izrakteņu ieguve)

Jautājumi izmantojami, lai īstenotu paškontroli un sagatavotos Valsts vides dienesta (turpmāk – Dienests) pārbaudei derīgo izrakteņu ieguves vietā (atradnē). Dienesta inspektors pārbaudes laikā dabā pārbaudīs ieguves atbilstību izsniegtajiem dokumentiem, kā arī var lūgt uzrādīt un pārbaudīt tos dokumentus, kas pirms pārbaudes nebija Dienesta rīcībā.

1. Vispārēja informācija:

- 1.1. Noteikta atbildīgā persona par derīgo izrakteņu ieguvi;
- 1.2. Saņemta un derīga zemes dzīļu izmantošanas licence (turpmāk – Licence) derīgo izrakteņu ieguvei vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja (turpmāk – Atļauja). Veicot derīgo izrakteņu ieguvi, ievēroti Licencē vai Atļaujā izvirzītie nosacījumi;
- 1.3. Saņemta un derīga derīgo izrakteņu atradnes pase;
- 1.4. Rīcībā ir zemes īpašuma vai zemes lietošanas tiesības apliecinošais dokuments (ja licenciāts nav zemes īpašnieks);
- 1.5. Ja ieguves darbus neveic pats licenciāts, ir noslēgts un spēkā esošs līgums starp licenciātu un darbu izpildītāju;
- 1.6. Dienestā¹ saskaņots derīgo izrakteņu ieguves projekts (turpmāk – Projekts). Projekts ir derīgs, ja tas nav pretrunā ar Licences/Atļaujas nosacījumiem, tai skaitā, Licences/Atļaujas grafiskajiem pielikumiem;
- 1.7. Izstrādāts un Dienestā saskaņots spridzināšanas darbu projekts² (ja Projektā paredzēta ieguve, izmantojot spridzināšanas metodi);
- 1.8. Saņemta un derīga Licence zemes dzīļu monitoringa sistēmas izveidei un monitoringa veikšanai (atradnēm, kur normatīvais regulējums vai cits administratīvais akts nosaka monitoringa sistēmas ierīkošanu un monitoringa veikšanu);
- 1.9. Saņemta B kategorijas piesārņojošās darbības atļauja (ja atradnē notiek materiāla skalošana un skalošanas ūdens tiek novadīts vidē);
- 1.10. Saņemta ūdens resursu lietošanas atļauja (ja atradnē notiek pazemes ūdens ieguve un patēriņš pārsniedz 10 m³/diennaktī);
- 1.11. Noslēgts līgums ar pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

¹ Atbilstoši laika periodam var būt Dienests, VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", Latvijas Ģeoloģijas dienests, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.

² Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 3. janvāra noteikumu Nr. 25 "Noteikumi par spridzināšanas darbu saskaņošanas un veikšanas kārtību" 2.punktu spridzināšanas projekts jāaskaņo arī citās institūcijās, ņemot vērā darbības vietu.

2. Atradnes ekspluatācija:

- 2.1. Topogrāfisko darbu vai ģeodēzisko darbu veikšanai sertificēta persona atradnē nospraudusi licences laukuma robežu. Sastādīts akts par derīgo izrakteņu ieguves vietas robežu nospraušanu apvidū (Ministru kabineta 2021. gada 21. augusta noteikumu Nr.570 "Derīgo izrakteņu ieguves kārtība" (turpmāk – MK noteikumi Nr.570) 7.pielikums). Dabā redzami nospraustie robežpunkti;
- 2.2. Derīgo izrakteņu ieguve veikta atbilstoši Projektam, tai skaitā, ievērotas Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk – Birojs) atzinumā par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu un pašvaldības lēmumā par paredzētas darbības akceptu vai VVD tehniskajos noteikumos noteiktās prasības;
- 2.3. Spridzināšanas darbi veikti atbilstoši spridzināšanas projekta nosacījumiem (ja Projektā paredzēta ieguve, izmantojot spridzināšanas metodi);
- 2.4. Ieguves darbi veikti licences laukuma robežās, nepārsniedzot izpētīto dziļumu un Projektā noteikto ieguves dziļumu;
- 2.5. Segkārtas noņemšanas un novietošanas vieta atbilst Projektam;
- 2.6. Ieguve notiek rūpnieciski iegūstamo krājumu apjoma ietvaros un izstrādes laukuma robežās, ievērojot noteiktās aizsargjoslas un atkāpes;
- 2.7. Ieguve notiek ievērojot Projektā noteikto darba laiku, ņemot vērā noteiktos ierobežojumus, piemēram, putnu ligzdošanas laiku;
- 2.8. Izstrādājot atradni, ievēroti zemes dzīļu monitoringa sistēmas izveides un monitoringa veikšanas licences nosacījumi (atradnēm, kur normatīvais regulējums vai cits administratīvais akts nosaka monitoringa sistēmas ierīkošanu un monitoringa veikšanu);
- 2.9. Ūdens atsūkņēšana un novadīšana notiek atbilstoši Projektam, ierīkotie nosēddīķi atbilst Projekta nosacījumiem;
- 2.10. Veikta atsūkņētā ūdens daudzuma uzskaitē un datu reģistrēšana uzskaites žurnālā;
- 2.11. Ieguves vietu (atradņu) apvienošana (neveidojot robežkāples) iespējama tikai, ja tas ir paredzēts katras ieguves vietas Projektā;
- 2.12. Dīķa ierīkošanas gadījumā ievērots un nav pārsniegts izsniegtās būvatļaujas termiņš;
- 2.13. Ievēroti B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumi (ja atradnē notiek materiāla skalošana un skalošanas ūdens tiek novadīts vidē);
- 2.14. Ievēroti ūdens resursu lietošanas atļaujas nosacījumi (ja atradnē notiek pazemes ūdens ieguve un patēriņš pārsniedz 10 m³/diennaktī).

3. Derīgo izrakteņu uzskaitē:

- 3.1. Derīgā izrakteņa ieguves apjoma uzskaites dokumentācija. Transportlīdzekļu kravas uzskaitītas un dati reģistrēti uzskaites žurnālā (MK noteikumu Nr.570 9.pielikums)

vai sastādīts derīgo izrakteņu ieguves apjoma aprēķina akts (MK noteikumu Nr.570 10.pielikums). Iegūtā kūdra uzskaitīta katru dienu un dati reģistrēti uzskaites žurnālā (MK noteikumu Nr.570 13. un 14.pielikums);

- 3.2. Dienestā līdz katra nākamā gada 1. februārim iesniegts pārskats par derīgo izrakteņu ieguvi iepriekšējā gadā (MK noteikumu Nr.570 8.pielikums);
- 3.3. Valsts ieņēmuma dienestā katru ceturksni iesniegts pārskats par aprēķināto dabas resursu nodokli, kas aprēķināts par faktiski iegūto (no dabiskās vides atdalīto) derīgo izrakteņu apjomu derīgo izrakteņu atradnēs (likuma "Par zemes dzīlēm" 1.panta 6.punkts un Dabas resursu nodokļa likuma 13.pants). Pārskatā piemērota atbilstoša dabas resursu ieguves likme atbilstoši Dabas resursu nodokļa likuma 1.pielikuma prasībām. Veikta dabas resursu nodokļa nomaksa;
- 3.4. Veikta topogrāfiskā uzmērīšana un kalendārā gada laikā iegūtā apjoma aprēķināšana, ja iegūst (MK noteikumu Nr.570 68.punkts):
 - ✓ dolomītu, kaļķakmeni vai ģipšakmeni;
 - ✓ vairāk par 50 000 m³ MK noteikumu Nr.570 1.pielikumā minēto derīgo izrakteņu (izņemot dolomītu, kaļķakmeni, ģipšakmeni un sapropeli) kalendārā gada laikā vienā ieguves vietā;
 - ✓ derīgos izrakteņus valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnē.
- 3.5. Ja kalendāra gada laikā ieguves vietā iegūst mazāk par 50 000 m³ derīgo izrakteņu, tad topogrāfiskā uzmērīšana un iegūtā apjoma aprēķināšana veikta pēc šī ieguves apjoma sasniegšanas, bet ne retāk kā reizi piecos gados (MK noteikumu Nr.570 69.punkts);
- 3.6. Atbilstoši normatīvo aktu nosacījumiem veikts atlikušo derīgo izrakteņu krājumu aprēķins/inventarizācija (kūdrai). Atlikušo krājumu aprēķinu veic ne retāk kā reizi 10 gados, skaitot no pirmā ieguves gada (MK noteikumu Nr.570 74.1.punkts). Kūdras lauku inventarizāciju veic ne retāk kā reizi septiņos gados (MK noteikumu Nr.570 78.punkts).

4. Derīgo izrakteņu ieguves vietas konservācija un rekultivācija:

- 4.1. Nodrošināta derīgo izrakteņu ieguves vietas konservācija, ja ieguves darbus pārtrauc uz laikposmu, kas ilgāks par pieciem gadiem. Saglabāti ar derīgo izrakteņu ieguvi saistītie dokumenti (MK noteikumu Nr.570 83.punkts);
- 4.2. Rekultivācija notiek atbilstoši saskaņotajam Projektam un Projektā iekļautajam rekultivācijas veidam. Ja rekultivācijas veids atšķiras no Projektā paredzētā, pirms rekultivācijas uzsākšanas vietējās pašvaldības būvvaldē ir apstiprināts rekultivācijas mets;
- 4.3. Ja rekultivāciju veic pēc ieguves pabeigšanas, pirms tam veikts atlikušo krājumu aprēķins (MK noteikumu Nr.570 74.2 punkts).